Бр. 495/48

195/5

I Примерак

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

8/1927

Уредништво и Администрација Кн. Михаила, 46/I Рукописе слати уреднику Крунска 71. | Уредник: ВЕРА ЈОВАНОВИЋ | Београд, 1. фебруара 1927. БРОЈ 1. — ГОДИНА I. | Власник за А. Ж. П.: МИЛИЦА ДЕДИЈЕР | Излази 1. и 15. у месецу. — Годишња претплата 48 динара. — Примерак 2 динара.

Нашим женама — Našim ženama — Našim ženam

18. априла 1926 год. изашао је први број месечника „Женски Покрет“, орган „Друштва за Просвећивање Жене и Заштиту Њених Права“, које је било основано годину дана раније у Београду. Данас после шест година ступа пред вас нови лист „Женски Покрет“ као четрнаестодневни лист „Алианс Женских Покрета у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Што је тај велики напредак постигнут, што данас наслеђује удружење многобројних друштава за просвећивање жене и заштиту њених права храбри рад наших првих пионирки, то је успех оних наших жена, које су се управљале у томе добу према тежњи, израженој у првом броју „Женскога Покрета“: да лист утиче на остварење таквих услова и побуда, да редовна појава буде таква жена, која развија све своје способности, улаже их у посао и НИКАДА НЕ ПРОПУШТА ДА ВРШИ СВОЈУ ДУЖНОСТ.

„Женски Покрет“ постаје од данас заједнички лист свих Женских Покрета у з мљи, он постаје званичан орган Алианс Женских Покрета. Алианса би била врло незахвални наследник рада наших жена из целе домовине, које нису „НИКАД ПРОПУСТИЛЕ ДА ЧИНЕ СВОЈУ ДУЖНОСТ“, ако не би на првом месту позвала све жене да се у своме раду увек управљају у духу речи изражених у првом броју „Женског Покрета“. Само на тај начин биће нам могуће да изведемо наш програм рада, да постигнемо наш циљ.

Сви Женски Покрети, који су удружени у Алианси Женских Покрета, поставили су себи за задатак да извојују женама наше државе политичка права и да им остваре равноправност с мушкарцима, не само у законима, него и у друштвеном животу. Суштина тих циљева је дубока и далекосежна. Политичка права остала би само пуста фраза, ако не би настојале да удахнемо тим речима тежњу за еволуцију онога што се данас подразумева под политиком. Свим силама наш покрет мора тежити томе, да у појму речи политика падне зид, који га раздваја од појма морала, да се поништи гледиште, да се појам политике и морала искључују. Задобијање политичких права за нас није, дакле, само задовољавање једног нашег захтева, него је много више: БОРБА ДА ПОЛИТИКА И МОРАЛ ПОСТАНУ НЕРАЗДВОЈНИ ПОЈМОВИ. Када се то постигне, тек ће онда политика моћи стварати дела културне вредности.

Ми тежимо за равноправношћу у закону и у друштвеном животу зато што знамо, што дубоко осећамо да без те равноправности не можемо бити органски део велике народне заједнице. Наше тежње не иду за тим, да групишемо жене у нападачки фронт против мушкараца. Напротив, ми желимо са њима да сарађујемо као потпуно равноправни чланови друштва. Али свака жена, била она јавна радница или домаћица, осетила је безброј пута у јавном послу и у породици, да се њене способности не цене онако, како је то право, и да се у заједничком раду у већини случајева она само трпи Постоји погрешно схватање о нашим способностима, које у великој мери и наши закони подржавају, тре-

18. aprila 1920. god. izašao je prvi broj mjesečnika »Ženski Pokret«, organ »Društva za prosvjećivanje žene i zaštitu njenih prava«, koje je bilo osnovano godinu dana ranije u Beogradu. Danas, poslije šest godina, stupa pred vas novi list »Ženski Pokret« kao četrnaestodnevni list »Alijanse ženskih pokreta u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.

Što je taj veliki napredak postignut, što danas slijede hrabri rad naših prvih pionirki mnogobrojna udruženja za prosvjećivanje žene i zaštitu njenih prava, to je uspjeh onih naših žena, koje su se upravljale u to doba prema težnji izraženoj u prvom broju »Ženskoga Pokreta«: »da list utječe na ostvarenje takvih uslova i pobuda, da redovna pojava bude takva žena, koja razvija sve svoje sposobnosti, ulaže ih u posao i NIKADA NE PROPUŠTA, DA VRŠI SVOJU DUŽNOST«.

»Ženski Pokret« postaje od danas zajednički list svih Ženskih Pokreta u zemlji, on postaje zvanični organ Alijanse Ženskih Pokreta. Alijansa bi bila vrlo nezahvalni nasljednik rada naših žena iz cijele domovine, koje nijesu »NIKADA PROPUSTILE DA ČINE SVOJU DUŽNOST«, ako ne bi u prvom redu pozvala sve žene, da se u svome radu uvijek upravljaju u duhu riječi izraženih u prvom broju »Ženskoga Pokreta«. Samo na taj način biće nam moguće, da izvedemo svoj program rada, da postignemo svoj cilj.

Svi Ženski Pokreti, koji su udruženi u Alijansi Ženskih Pokreta, postavili su sebi za zadatak, da izvojuju ženama naše državе političkа prava i da im ostvare ravnopravnost s muškarcima nesamo u zakonima, nego i u društvenom životu. Suština tih ciljeva je duboka i dalekosežna. Politička prava ostala bi samo pusta fraza, kad ne bi nastojale, da udahnemo tim riječima težnju za evolucijom onoga, što se danas razumijeva pod politikom. Svim silama naš pokret mora težiti za tim, da u pojmu riječi politika padne zid, koji ga razdvaja od pojma morala, da se poniješti gledište, da se pojmovi politike i morala isključuju. Zadobivanje političkih prava za nas nije dakle samo zadovoljenje jednoga našega zahtjeva, nego je mnogo više — TO JE BORBA, DA POLITIKA I MORAL POSTANU NERAZDELJIVI POJMOVI. Tek kada se to postigne, moći će politika stvarati djela kulturne vrijednosti.

Mi težimo za ravnopravnošću u zakonu i u društvenom životu zato, što znamo, što duboko osjećamo, da bez te ravnopravnosti ne možemo biti organski dio velike narodne zajednice. Naše težnje ne idu za tim, da grupišemo žene u napadački front protiv muškaraca. Naprotiv, mi želimo s njima da saradjujemo kao potpuno ravnopravni članovi društva. Ali svaka žena, bila ona javna radnica ili domaćica, osjetila je bezbroj puta u javnome radu i u porodici, da se njene sposobnosti ne cijene onako, kako bi to

18. aprila 1920. l. je izšla prva številka mesečnika „Ženski Pokret“ kot glasilo „Društva za prosveto žene in zaščito njenih pravic“, ki je bilo ustanovljeno leto dni preje v Beogradu. Danes, po šestih letih, stopa pred Vas nov list „Ženski Pokret“ kot štirinajstdnevno glasilo „Alijanse Ženskih Pokretov v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev“.

Da je dosežen ta veliki napredek, da nadaljuje danes zveza mnogoštevilnih društev za prosveto žene in zaščito njenih pravic pogumno delo naših prvih pionirk, to je uspeh onih naših žen, ki so stremele v tem času po onem, kar je bilo izraženo v prvi številki „Ženskega Pokreta“ v letu 1920., da naj vpliva list na ustvarjanje takšnih pogojev in pobud, da bo postala žena, ki razvija vse svoje sposobnosti in jih ulaga v svoj posel in ki NIKDAR NE ZAMUDI IZPOLNJEVATI SVOJE DOLŽNOSTI, reden pojav.

»Ženski Pokret« postaja od danes skupni list vseh Ženskih Pokretov v zemlji, postaja uradni organ »Alijanse Ženskih Pokretov«. Ona bi kila skrajno nehvaležen naslednik dela onih žen širom naše domovine, »ki niso nikdar zamudile izpolnjevati svoje dolžnosti«, ako ne bi predvsem pozvala vse žene, da se vselej in povsod ravnajo po besedah, napisanih v prvi številki »Ženskega Pokreta«. Samo na ta način nam bo mogoče, da bomo izvrševale svoje pragmatično delo in dosegle svoj cilj.

Vsi „Ženski Pokreti“, združeni v Alijansi, so si postavil nalogo, da pribore ženam v naši državi politične pravice in da dosežejo enakopravnost z moškimi ne samo v zakonih, nego tudi v družbenem življenju. Vsebina teh ciljev je globoka in dalekosežna. Politične pravice bi ostale samo pusta fraza, ako ne bi stremele hkratu po evoluciji onega, kar danes smatrajo za politiko. Z vsemi silami mora stremeti naše gibanje po tem, da se zruši v pojmu politika stena, ki ga loči od pojma morale, zatreti mora naziranje, da se politika in morala izključujeta. Dosega političnih pravic nam ni torej le izpolnitev ene izmed naših zahtev, nego nam pomenja mnogo več: BOJ ZA TO, DA POSTANETA POLITIKA IN MORALA NERAZDRUŽLJIVA POJMA.

Naše stremljenje po enakopravnosti v zakonih in družbenem življenju poteka iz spoznanja, da ne moremo postati organski del naroda vse dotlej, dokler ne dosežemo te enakosti. Naše gibanje ne gre za tem, da bi združevale žene v napadalne vrste proti moškim. Nasprotno, želimo ž njimi sodelovanje kot popolnoma enakopravni člani. Toda vsaka žena, ki je zaposlena, ali ki vrši svoje dolžnosti kot mati in gospodinja, je neštetokrat čutila na javnem poslu ali v družinskem življenju, da njenih sposobnosti svet ne ceni tako, kakor bi bilo to pravično, in da jo najčešče samo trpe. O naših sposobnostih je razširjeno napačno naziranje, katero vzdržujejo v

2426/57

тирајући нас као мање способна бића. И докле год то схватање постоји, правог хармоничног, заједничког рада између мушкарца и жене не може бити. Ми тражимо да нас цене и поштују као озбиљне и свесне раднике, према нашим стварним способностима. Далеко смо од тога, да би увеличавале себе као онај део човечанства који је по својим моралним квалитетима бољи. Врло добро знамо да има добрих и рђавих карактера и код једног и код другог пола. СТАВИТИ СВЕ МОРАЛНО ЈАКЕ ОСОБЕ, БЕЗ ОБЗИРА НА ПОЛ У ЈЕДАН РЕД, И ТО ЈЕ ЈЕДАН ИЗМЕЂУ НАШИХ ЗАДАТАКА.

Материнство признају сви — или бар то кажу — као најприроднији позив жене, као најлепши и најузвишенији. И ми феминискиње из све душе признајемо то. Али једно нас одваја од оних, који траже да буде жена само мати и домаћица, а све друго што је изван тога да буде за њу непозната земља. Ми тражимо пре свега такав социални поредак, који би свакој жени омогућио да буде истинска мати. Али док гледамо из дана у дан страшну материјалну и духовну беду, у којој, рађају наше жене, рађају да им смрт граби дете за дететом, док гледамо како пропадају деца у физичком и моралном погледу због недовољних услова за хигиенски одгој и правилно васпитање, докле матере са страшном муком морају гледати како им се претварају деца у злочинце, због небриге друштва и државе — неуморно ћемо тражити најпотпунију заштиту матере и детета и остварење таквих животних услова, који ће тек дићи материнство на најузвишенији позив женин и направити га привлачним за све жене.

Како сматрамо социалну правду за најјачи и НАЈСИГУРНИЈИ темељ мирног и плодног заједничког живота свих чланова друштва, то ћемо бити неустрашиви поборници те идеје и пропагирати правилно разумевање модерног социалног покрета, који иде за тим да успостави солидарност међу свима. У узрочној вези са тежњом за социалну правду, стоји тежња за економску независност како појединаца, тако и народа. Светски рат је у главном избио због тога, што су неке моћне државе хтеле да економски потчине мале народе и њихове земље начине јефтиним објектом економског искоришћавања. Да је био тај рачун скроз погрешан, показују нам економске кризе, које већ осам година потресају све европске државе, и које прете да изазову нове ратове, страшније од последњег рата. Трајан мир међу свима народима је једино могућ, ако буде свуда продрло схватање да мора цео свет сачињавати једну економску целину без искоришћавања. Силан је већ покрет који иде за тим, да ту идеју спроведе у живот, и ми ћемо томе покрету обратити највећу пажњу.

У главним потезима оцртале смо не само идеје водиље за рад Алианце Женских Покрета, него и идеје водиље нашега листа. Алианса обухвата већ у искреној слози Српкиње, Хрватице и Словенкиње, па се надамо да ће лист још више појачати наше међусобне везе, поникнуле из узајамних тежња, из узајамног рада. Те везе, које су се остварile и јачале у току од шест година, које су претрпеле многа искушења, данас су непорушиве Наши састанци су сведоци, да смо ми жене одмах схватиле оно, што наши политичари не могу и неће да схвате: ДА ЈЕ САМО ИСТИНСКА ЉУБАВ ЗА ОВУ ЗЕМЉУ, САМО ЧИСТА ВОЉА ДА СЕ ПОМОГНЕ ОНИМА КОЈИ ПАТЕ И КОЈИ СЕ МУЧЕ У ТОЈ ЗЕМЉИ, САМО СТВАРАН И НЕСЕБИЧАН РАД НА ПОБОЉШАЊУ ЖИВОТНИХ УСЛОВА ЗА СВЕ — ОНАЈ ЈЕДИНИ МОСТ, ПРЕКО КОЈЕГА СЕ ДОЛАЗИ ДО ЈЕДИНСТВА. Ми жене смо радиле у томе духу, и ето данас као плод тог сазнања и тога рада наш заједнички лист.

Апелујемо на све жене, широм наше домовине, да нас морално и материално подупру у нашем раду. Свесне морамо бити тога, да се морамо ослонити само на своју властиту свест и снагу.

bilo pravo, da se u zajedničkom radu u većini slučajeva ona samo trpi. Postoji pogrješno shvaćanje o našim sposobnostima, koje u velikoj mjeri i naši zakoni podržavaju tretirajući nas kao manje sposobna bića. I doklegod to shvaćanje postoji, pravoga harmoničnog, zajedničkog rada između muškaraca i žene ne može biti. Mi tražimo, da nas cijene i poštuju kao svjesne radnike prema našim stvarnim sposobnostima. Daleko smo od toga, da bi uveličavale sebe kao onaj dio čovječanstva, koji je po svojim moralnim kvalitetama bolji. Vrlo dobro znamo, da ima dobrih i loših karaktera i kod jednoga i kod drugoga spola. STAVITI SVE MORALNO JAKE OSOBE BEZ OBZIRA NA SPOL U JEDAN RED, i to je jedan izmedju naših zadataka.

Materinstvo priznaju svi — ili bar to kažu — kao najprirodniji poziv žene, kao najljepši i najuzvišeniji. I mi feministkinje iz sve duše priznajemo to. Ali jedno nas odvaja od onih, koji traže, da žena bude samo mati i domaćica, a sve drugo, što je izvan toga, da bude za nju nepoznata zemlja. Mi tražimo prije svega takav socijalan poredak, koji bi svakoj ženi omogućio da bude istinska mati. Ali dok gledamo iz dana u dan strašnu materijalnu i duhovnu bijedu, u kojoj radjaju naše žene, radjaju da im smrt gr bi dijete za djetetom, dok gledamo, kako propadaju djeca u fizičkom i moralnom pogledu zbog nedovoljnih uslova za higijenski i pravilan odgoj, dokle matere sa strašnom mukom moraju gledati, kako im djeca postaju zločinci zbog nebrige društva i države — neumorno ćemo tražiti najpotpuniju zaštitu matere i djeteta, ostvarenje takvih životnih uslova, koji će tek dići materinstvo na najuzvišeniji poziv ženin i učiniti ga privlačivim za sve žene.

Kako smatramo socijalnu pravdu za najjači i NAJSIGURNIJI temelj mirnoga i plodnog zajedničkog života svih članova društva, to ćemo biti neustrašivi pobornici te ideje i propagirati pravilno razumijevanje modernoga socijalnog pokreta, koji ide za tim, da uspostavi solidarnost medju svima. U uzročnoj vezi s težnjom za socijalnu pravdu stoji težnja za ekonomsku nezavisnost, kako pojedinca tako i naroda. Svjetski rat je u glavnom izbio zbog toga, što su neke moćne države htjele, da ekonomski podčine male narode i njihove zemlje načine jeftinim objektom ekonomskoga iskorišćavanja. Da je bio taj račun skroz pogrešan, pokazuju nam ekonomske krize, koje već osam godina potresaju svim evropskim državama i koje prijete, da izazovu nove ratove, strašnije od posljednjega rata. Trajan mir medju svim narodima je jedino moguć, ako bude svuda prodrlo shvaćanje, da mora cio svijet sačinjavati jednu ekonomsku cjelinu bez iskorišćavanja. Silan je već pokret, koji ide za tim, da tu ideju sprovede u život, i mi ćemo tome pokretu posvetiti najveću pažnju.

U glavnim potezima ocrtale smo ne samo ideje vodilje za rad Alijanse Ženskih Pokreta nego i ideje vodilje našega lista. Alianса obuhvata već u iskrenoj slozi Srbkinje, Hrvatice i Slovenke, pa se nadamo, da će list još više pojačati naše medjusobne veze, koje su niknule iz uzajamnih težnja, iz uzajamnoga rada. Te veze, koje su se ostvarile i ojačale u toku od šest godina pretrpivši mnoga iskušenja, danas su nerazorive. Naši sastanci su svjedoci, da smo mi žene odmah shvatile ono, što naši političari ne mogu i ne će da shvate: DA JE SAMO ISTINSKA LJUBAV ZA OVU ZEMLJU, SAMO ČISTA VOLJA, DA SE POMOGNE ONIMA, KOJI PATE I KOJI SE MUČE U OVOJ ZEMLJI, SAMO STVARAN I NESEBIČAN RAD NA POBOLJŠANJU ŽIVOTNIH USLOVA ZA SVE — ONAJ JEDINI MOST, PREKO KOJEGA SE DOLAZI DO JEDINSTVA. Mi žene smo radile u tome duhu, i eto danas kao plod te spoznaje i toga rada naš zajednički list.

Apelujemo na sve žene širom naše domovine, da nas moralno i materijalno podupru u našem radu. Svijesne moramo biti toga, da se moramo osloniti samo na svoju vlastitu svijest i snagu. Dokažimo, da je ta svijest velika i snaga jaka. Skupljajmo neumorno neure redove žena oko naših družtava i oko lista, budimo neumorne u širenju neizopačenih principa pravde i istine, jer samo na taj način možemo čisto i sveto služiti narodu i čovječanstvu.

veliki meri ravno zakoni, ki postopajo z nami kakor z manj sposobnimi osebami. Zaradi tega je izključeno pravo vzajemno in harmonično delo med možem in ženo. Zahtevamo, da nas spoštujejo in upoštevajo za resne in zavestne delavce z ozirom na naše stvarne sposobnosti. Ne prihaja nam na um, da bi poveličevale sebe kot oni del človeštva, ki je po svojih moralnih kvalitetah boljši, ker predobro vemo, da so dobri in slabi značaji pri enem kakor pri drugem spolu. TODA ZDRUŽITI VSE MORALNO JAKE OSEBE BREZ OBZIRA NA SPOL V ENO VRŠTO, JE TUDI ENA IZMED NAŠIH NALOG.

Materinstvo priznavajo vsi — ali vsaj tako govore — za najbolj naravni poklic žene, ter za najlepši in najuzvišenejši. Tudi me feministkinje priznavamo to iz vse duše. Ali nekaj nas loči od onih, ki zahtevajo, da naj bo žena samo mati in gospodinja, a vse drugo, kar je izven tega kroga, da jej ostane neznan svet. Me zahtevamo predvsem takšen socialen red, ki bo šele omogočil vsaki ženi, da bo prava mati. Ali dokler gledamo dan za dnevom strahotno materilno in duhovno bedo, v kateri rode naše žene, rode samo za to, da jim grabi smrt otroka za otrokom, dokler gledamo kako propada deca fizično in moralno zaradi pomanjkanja pogojev za higienično nego in smotreno vzgojo, dokler morajo gledati matere s strašnim trpljenjem v duši, kako se pretvarja njihova deca v zločince zaradi absolutne nebrige družbe in države, dotlej moramo predvsem in neprestano zahtevati izvršitev najpopolnejše zaščite mater in dece, da se tako ustvarijo pogoji, ki bodo šele dvignili materinstvo v najlepši in najuzvišenejši ženin poklic, ki ga bodo napravili zaželjenim vsem ženam.

Ker smatramo socialno pravičnost za najbolj močan in najbolj siguren temelj mirnega in plodonosnega sožitja vseh članov družbe, zato bomo neustrašljivi bojevniki za to idejo in bomo propagirale pravilno razumevanje modernega socialnega gibanja, ki gre za tem, da vzpostavi duha solidarnosti med vsemi. V vzročni zvezi s stremljenjem po socialni pravičnosti je stremljenje po ekonomski neodvisnosti poedinca kakor tudi narodov. Svetovna vojna je izbruhnila v glavnem zato, ker so hotele nekatere velike države podjarmit manjše narode in napraviti njihove zemlje za cen objekt izkoriščavanja. Da je bil njihov račun skoz skoz n napačen, to nam dokazujejo ekonomske krize, ki že osem let pretresajo vse države Evrope inki prete, da izzovejo nove, še strašnejše vojne. Trajen mir med vsemi narodi je edino mogoč, ako bo povsod prodrlo spoznanje, da mora tvoriti cel svet eno samo ekonomsko celoto brez izkoriščavanja. Gibanje, ki gre za tem, da oživotvori te ideje, je že močno, in posvečale mu bomo največjo pažnjo.

Samo v glavnih potezah smo očrtale vodilne ideje za delo Alijanse Ženskih Pokretov, ki se hkratu vodilne ideje našega lista. Alijansa združuje v iskreni slogi Srbkinje, Hrvatice in Slovenke, in upamo, da bo list špeglobil naše vzajemnost, ki je vzrastla iz skupnih teženj in skupnega dela. Te vezi, ki smo ih ustvarjale in očvrščavale skozi šest let, ki so prestale tudi že marsikatere preizkušnje, so danes nerazrušljive. Naši sestanki pričajo, da smo me takoj spoznale ono, česar nasi političarji ne morejo ali nečejo spoznati: DA SO SAMO PRAVA LJUBEZEN DO TE ZEMLJE, SAMO ČISTA VOLJA POMAGATI VSEM, KI TRPE IN SE MUČIJO NA NJEJ, SAMO STVARNO DELO ZA IZBOLJŠANJE ŽIVLJENSKIH POGOJEV ZA VSE — oni edini most, preko katerega se doseže edinstvo. Me žene smo delale v tem duhu, in tako je danes plod tega spoznanja in dela naš skupi list.

Apeliramo na vse žene širom naše domovine, da nas moralno in materielno podpirajo pri našem delu. Na jasnem si moramo biti, da se moremo naslanjati edino le na svojo zavest in svojo moč. Dokažimo, da je ta zavest visoka in moč velika. Zbrajmo neutrudljivo nove vrste žen v naših društvih in okolo lista, bodimo neutrudljive v razširjenju nepopačenih principov pravice in resnice, ker samo na ta način bomo v stanju, da čisto in sveto služimo narodu in človeštvu.

Зашто?... Куда?

Када гледамо садашње хаотичне прилике и размишљамо како су оне настале и како се развијају, када и саме постајемо жртве неукротљиве и себичне воље појединаца или извесних група, многи истински жеље да према својим моћима допринесу, да живот опет потече мирнијим и сигурнијим током. Али одмах осетимо и своју слабост према томе силном и компликованом проблему — животу. Губимо храброст, губимо вољу и предајемо се несигурноме току, да нас понесе куда хоће и фаталистички очекујемо крај. Свако од нас је осетио у већој или мањој мери, у овим послератним годинама, како се разбија отпор оних који су добром вољом хтели спречити, или само зауставити културно, економско и социално пропадање. И готово је наступило доба општег разочарења, опште изнемоглости и умора.

Развитак историје човечанства познаје доста сличних доба, када је после страшних моралних и материалних потреса наступило мучно и мрачно очекивање као пред неизбежним великим потопом. Али човеков је дух кроз сва та тамна доба тихо и даље стварао, чувао и развијао идеје, које воде из таме у светлост. Никада се није изгубио, ни у најстрашнијем полому, ни један атом оних духовних творевина, којима је суђено да вечито живе. Грчки филозофи, политички организатори великог римског царства, први борци хришћанства, средњевековни проповедници аскетизма и хуманитарности, социални револуционари и велики реформатори новијега доба, — проистицали су један из другог и сви су у суштини тежили једном истом, и ако на најразличитије начине, како да се достигне мир и срећа човечанства. Они су нам сви оставили богато наслеђе идеја, које не смемо заборавити ни у најмрачнијем добу друштвенога развитка. И сви ти наши духовни преци нису живели у приликама угодним за ширење њихових идеја, они су такође били окружени неразумевањем, и њих је такође очајно притискала усамљеност, али су веровали у моћ духа, у моћ идеје, и њихова вера их није преварила.

Нашим Женским Покретима, удруженим у Алианси Женских Покрета, ставили смо у задатак између осталог, да чувамо, и ширимо идеје, на којима мора бити основан прави и вечни живот, да помогнемо победи праве слободе и правде. Свесне смо да те идеје морају имати, ако хоћемо да их у истини остваримо, материалну подлогу у најразноврснијим институцијама социалнога и економскога живота; свесне смо такође, да и ми морамо својим најјачим моћима и способностима да допринесемо да се сагласе те институције. Зато и тражимо политичка права, зато хоћемо да говоримо и да заједно одлучујемо када се доносе државни закони, када се даје правац развоју у областима, када се уређују прилике у општинама. Сва та средства морамо тек добити и стога је још потребније да се чврсто организујемо. Наш рад се шири дакле у два правца: да се придобију средства, која ће нам омогућити да успешније радимо за наш крајњи циљ, а уједно да се припреме жене да сматрају за своју прву дужност служити идеји.

Колико пута питају жене зашто у организацију? Одговор је врло једноставан ако не сматрамо свој живот за почетак и крај нашег индивидуалног живота, већ као продужење живота, који су нам остварила многа и многа покољења пре нас. Зар није наша дужност да наслеђе које смо примили од претходних покољења, и које нам омогућава најразличитија уживања, оставимо допуњено и богатије? Ако немамо такво осећање благодарности према свима онима, који су се мучили пре нас, не заслужујемо да уживамо плодове њихових мука и њиховога рада. Ако се не потрудимо да за нама оставимо лепше и боље прилике, цео наш живот је израз похлепног егоизма и ништа друго. И пошто појединац сам не може никад успешно да ради, пошто појединцима, нарочито у данашњим приликама, толико пута слаби снага, удружимо се, организујмо се, да се кроз организацију, колективном вољом и колективним радом одужимо прошлости и да градимо будућност. Ко неће и не може да призна ту једноставну истину, ко само узима а не даје, то је паразит. Заједнички рад за идеју даје моћ, да вршимо своје заједничке дужности, било као матере, било у нашем позиву, са много већим заносом и истрајношћу. Тај рад за идеју открива нам везу међу свима жилама живота, коју тако често ми не видимо, или услед монотоности самога рада или услед разочарења, које нам тај рад с времена на време доноси, сматрамо га за непријатност, тешкоћу и без циља. Мисао да удружено радимо у извесној групи, што значи узајамном помоћи да допринесимо срећи свих, даје нам снагу да устрајемо, да савладамо препреке, да не дамо места малодушности, ако кад год наступи запрека већа од наше моћи, и не можемо је срушити у први мах. За циљ, који смо себи поставиле, мора нам бити та мисао увек освежавајући извор.

У правилима Алианце Женских Покрета, прихваћеним на скупштини у Броду на Сави, укратко смо означиле свој циљ речима: „Циљ Алианце Женских Покрета је да ослободи жену.“ Ослободити је морамо њеног подређеног положаја у друштву и држави. То ћемо моћи постићи само кад будемо политички изједначене са мушкарцима, када у закону не буде таквих излишних ставова који нас понижавају. Мало би било ако би ми тежиле само за то ослобођење. Много тежи рад себи постављамо тиме, што хоћемо да ослободимо жену оних предрасуда које се провлаче кроз столећа и столећа. Те предрасуде су и њој самој улиле сасвим погрешне појмове о њеном положају у породици, друштву и држави, а код великог броја жена су се измениле у чврсто веровање: да је тако било; да је тако сада, и да тако мора остати. Морамо ослободити жену тих шкодљивих уплива, који истичу из сасвим материалистичког гледишта о значају и циљу живота, и који су данас тако моћни, указујући да је срећа само у томе, што је незнатан, ништавни „јаа“ средиште живота. Морамо ослободити жену гледишта, које наравно нема само она, да је наметнута, бојажљива понизност њена највећа чедност, и да је загушивање њеног импулзивног и интуитивног осећања и мишљења шкодљива за њу и њену околину. Укратко, морамо ослободити жену свега што јој данас даје знак ропства, ропства према самој себи, и ропства према осталима. Независна мора постати жена у своме мишљењу, осећању и раду.

Зашто? Зато што је само независан човек, који не брбља за другима, човек који критично посматра и себе и живот, права клица за развој живота; само такав човек има снаге да иде новим путем, само такав човек има снаге да сноси усамљеност, ако је то потребно. Погледајте где год хоћете у живот, видећете како се сви труде да мисле како мисли већина. Баш зато напредује живот тако полако, зато решавамо још велике проблеме на начин, на који су их још барбари решавали — насиљем и оружјем. Али наш покрет неће то, наш покрет гледа у будућност, и зато ће тражити нове путеве за свој рад, и удружиће се са онима који не обожавају силу манона, нити политичко насиље, већ само са онима који верују да ће могуће изградити срећу свих чланова друштва на темељу слободе и правичности.

Љубљана *Алојзија Штебн*

Женски Покрет у Индији

— Разговор са Шоран Сингом —

Ових дана бавио се у Београду Шоран Синга, хиндуски публициста и проповедник социјалних реформи и хришћанске религије у Индији. Он је одржао у Београду неколико интересантних предавања о узроцима појаве хришћанства у Индији и његовом даљем развићу. Предавања су била прожета многим филозофским посматрањима, у главном заснована на чисто хиндуском менталитету, психологији и осталим битним особеностима њиховог социјалног и материјалног живота. Г. Синга је нарочито подвукао у својим предавањима тешке економске прилике у Индији, а од чијег повољног решења истих зависи успех свих покрета у правцу ослобођења тамошњег човека од економске потчињености, личне независности и многих укорењених заблуда и предрасуда.

Нас је специјално интересовало стање хиндуске жене и женских организација у Индији. У овом правцу г. Синга рекао је да хиндиска жена рада упоредо са човеком на личном усавршавању и да је се у том погледу изједначила с њим. Природно је да при оваквом стању ствари и човек и жена подједнако узимају учешћа на просвећивању свога народа. Према овоме појмљиво је што се у Индији није појављивала нека мушка опозиција женском праву гласа. Тамо је сваки сматрао да је сасвим природна ствар, да сви који подједнако примају дужности и обавезе имају и подједнака права. „Оно што пада интелигентном човеку није се могло оспорити интелигентној жени.“

Г. Синга је нагласио да рад за просвећивање жене има више тешкоћа у Индији но у Европи јер нису на путу само огромни простори, слаба материјална средства и оскудица већих броја агитатора, већ и многе друге ствари у погледу конзервативних навика, предрасуда, па и вере. Због свега овога индијска жена није могла створити чисто феминистичке организације европског типа, али је зато својим организацијама дала шири обим, у који нарочито спада васпитање жена за политичку борбу и политичка права. Ограничења за право гласа су: неписменост и порески цензус. Ово важи појединац за људе и жене. Оне су добиле право гласа почетком 1925 г. а 1926 жене су то право већ и употребиле.

Хиндуска жена пажљиво прати све Покрете у Европи. Она их критички проучава, често пута на лицу места, и прилагођује је свој народ. Али мора се признати да је њој у овом погледу много теже, јер, пре него што се реши на рачињавање, мора претходно да тај европски цвет прилагоди хиндуској клими у најширем смислу. Исто ово важи и за културно просветни рад људи. Човек и жена на просветном пољу рада не могу се делити, јер само људи и жене заједно сачињавају народ.

Тако је код Хиндуса. А код нас?

А.

Политички преглед

Спољна политика Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца одређена је историским развитком нашега народа и географским положајем наше државе. И ако су географске границе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца знатно и зме њене и помакнуте ка западу и северу од граница предратне Србије, ипак је наша државна највећим својим делом на Балкану. Према томе, база наше народне политике је на Балкану. И јачина те политике одређује међународни положај наше земље. У тим линијама се, у главном, кретала наша спољна политика; а уколико је кад и скретала, погрешке су се брзо светиле.

Наслон на савезнике из великога рата за Ослобођење и Уједињење; са резервом да се не предузима ништа противу Русије, док не би наступиле прилике за васпостављањем ранијих веза, — стварање Мале Антанте у том оквиру и споразум са Италијом — то су основне линије наше спољне политике.

Основни проблем наше политике на Балкану је уређење односа између нас и Бугара. Тај проблем треба сматрати чисто унутрашњим питањем Јужних Словена. Само на томе терену, и са искључењем сваког мешања са стране, може овај проблем добити своју солуцију. За решење овог проблема неће бити тешкоћа од стране бугарског народа онда кад се ослободе садашњег режима, који много потсећа на прилике у Србији 1883—1903 године, и кад бугарски народ буду представљали његови истински изабраници.

Начело: Балкан балканским народима, мора се по сваку цену штитити. Сви нереди на Балкану потицали су услед мешања великих европских сила. Европа је та која балканизира Балкан, а не, као што се често чује, да Балкан балканизира Европу. Кад год су балкански народи прегли да ће ослободе тих утицаја, удруживали су се и сложно наступали. Успех слоге балканских народа из 1912 године није дао мира силама Централне Европе. И зато су балкански народи највише страдали у моралном и материјалном погледу за један низ година, кад год су били усамљени.

Независност Албаније, за коју се предратна Србија још 1912 године изјаснила у Валони, и то своје становиште поновила 1919 године у Паризу, представља један врло важан проблем безбедности наше државе. Отуда је лако појмити узбуђење, које је изазвао итало-албанских споразум, односно италијанску протекторат Албаније.

Са Румунијом су односи врло срдачни, особито од Букурешког Мира 1913 године. То је једини сусед са којим нисмо имали никада сукоб. Догађаји на руско-румунској граници дају повода заћевицама и незадовољству штампе румунске, — али ни ми ни Чехословаци не можемо да се ангажујемо из појмљивих разлога.

Најприснији политички односи владају између наше државе и младе, али врло напредне, Чехословачке, и то још од њеног постанка; ти односи нису досад ничим помућени. Срећом, изгледи за будућност дају најбољу наду.

Односи према Мађарској и Аустрији регулисани су у Сен Жермену и Трианону, а гарантовани уговорима о Малој Антанти.

Традиционална љубав према Русији и Француској је велика и дубока; али чинимо све, да не увредимо ни једног нашег савезника. У тим напорима најмање успевамо код Енглеске и Италије. И поред свих огромних уступака који су, посматрани са народног гледишта, виши

него што се сме захтевати од једне самосталне државе. Италија је стално незадовољна; али до нас није кривица. Само у тежњи мира могу да се чине овакви уступци, какве смо ми чинили Италији; — више се не може.

Равнотежа европских сила много је поремећена одсуством Русије. Повратак Русије на њено раније место у европском концерту, била би једина гарантија за ново створене словенске државе, Француску и Светски Мир.

То узмиљу сви Словени, особито Чехословаци и ми, само још Пољацима није јасно.

*

Избори за обласне самоуправе извршени су 23. јануара 1927 год. са резултатом који није још дефинитиван:

Радикали: 447
Радићевци: 254
Демократи: 134
Самост. демокр. 97
Клерикалци: 88
Демокр. Заједница: 66
Земљорадници: 56
Хрват. федералисти: 9
Црногорски федерал.: 5
Радићеви дисиденти: 5 и т. д.

Карактеристика наше унутрашње политике је, да сви политичари избегавају да погледају себи у очи, и за то све ниже падају. Објашњења за ову карактеристику налазимо у свакодневним појавама нашег политичког живота, а нарочито у изборним паролама пред 23. јануар.

Међутим, обласне самоуправе, као добро организоване заједнице, имају задатак да што брже подигну све народне слојеве духовно и материјално. Њихова суштина је чисто економско-просветна, а оквир политички.

За увођење у живот народне самоуправе било у општини, срезу или области морају се ангажовати све народне силе, а те нису само мушкарци, већ и жене. И за то жене с неповерењем гледају на све врсте народних самоуправа у којима, као и у породици, неће и не може бити напретка без жениног утицаја, без њене сарадње.

И закон о обласним и среским самоуправама; као и пројекат закона о општима, израђени после доношења Видовданског Устава, — који предвиђа изборно право за жене, и има само да се регулише специјалним законом — показују јасно, да су основе демократије: једнакост и солидарност само релативни појмови у главама наших законодаваца. Међутим, те основе стављене су на висину једног социјалног, политичког и правног начела, без кога се не да замислити једна културна држава у XX веку.

Сви људи, (а то су жена и човек) треба да се рађају и живе у слободи и једнакости пред законима правде.

Основа људских заједница: породице, општине, среза, области и државе почива на солидарности и једнакости њених чланова. И стога што се у општине и др. политичке заједнице, које су привредно и чисто економско-просветног карактера, не уводе и жене, све ће те заједнице бити осуђене, да задрже само политички, односно партиско политички карактер, и никада, то подвлачимо, неће одговарати стварним народним потребама.

Истинска демократија захтева: 1) удруживање свих и најмањих снага у интересу целине и; 2) развијање здравог подстрека читавог народа, дакле човека и жене, у смислу правог стваралаштва, како би свест о дужности и љубав према целини биле осовине народног живота. Само из таквог рада може поницји благостање, без кога опет нема интелектуалног напретка. А основе које подижу просвећеност, стварају и слободу и морал.

Наши законодавци потцењују добру половину народа и то бољу, бољу по племенитости душе, саосећања у болу и беди, трпљењу и пожртвовању.

Непосредно подизање жене је често пута превазишло арогантне претенсије мушкарца на веће знање и веће, управо потпуно, право.

Нека и ови закони о народним самоуправама буду опомена нашим женама, и нека упамте, да само организоване можемо доћи до права која нам припадају и која ћемо имати, чим све жене буду свесне да женски пол није слаби пол.

Проф. Катарина Јовичић.

Прилажите за фонд листа.

Жена у Просветном Савету

Г-ђица Катарина Јовичић, професор III. Женске Гимназије и потпредседница Женског Покрета изабрана је за члана Просветног Савета у Београду.

Ово постављање жене у Просветни Савет стоји у вези са захтевима Народног Женског Савеза изнесеним у резолуцијама, које су донете на Конгресу Народног Женског Савеза на Бледу, и интервенцијом Управе Народног Женског Савеза код г. Министра Просвете.

Ширите око себе круг претплатни-а.

Шта свака жена треба да зна?

Ако се изузму политичка односно бирачка права, жене уживају сва остала грађанска права предвиђена Уставом. Тако, нпр. слободу кретања, неповредност стана, слободу збора и удруживања, право да не могу бити осуђене на казне и за дела која нису законом предвиђена, итд. Чиновничким законом, међутим, потврђено им је и право на сва јавна звања у државној служби. А из дана у дан све је мање позива задржаних искључиво за лица мушкога пола.

Па ипак, има једна професија, један занат, на који је признато право само женама, не и људима.

Прописима државне власти, који се односе на овај занат, допуштено је да га може обављати свака неудата женска која је здрава и има 18. година. Нарочито се полаже на то да је здрава. Поред тога, тражи се да је чиста и уредна, а пракса захтева још да је привлачне спољашности. Особе које се баве том професијом немају слободу кретања, не уживају неповредност стана, скоро немају личне слободе.

Овај занат, на који је признато право свима женама, јесте проституција. Ограничења слободе кретања, личне слободе, неповредности стана, старање о здрављу и чистоћи зову се: санитетско-полициски надзор. Прописи којима државна власт регулише и допушта проституцију као занимање од кога се живи, носе назив: „Привремена правила за сузбијање венеричних болести“. Она важе за Београд од 3. јануара 1919 год. и заменила су „Правила о регулисању проституције“ од 31. августа 1900 год., која је био овлашћен да изда Министар Унутрашњих Дела чланом 23. закона о уређењу санитетске струкеи чувању народног здравља од 31 марта 1881 г.

Београдска Правила садрже овакве прописе:

Тач. 1. „Једино ефикасно средство за сузбијање венеричких болести је излечење оболелих.“

Т. 6. „Сваки лекар дужан је пријавити амбуланти оно *Женскиње** од које је његов болесник добио какву венеричну заразу.“

— Не пропису је се и дужност пријаве оног мушкарца од кога је болесница добила заразу. Исто тако када се предмет принудно лечење за државне притворенице, не говори се и о притвореницима.

По т. 7.: „Принудно ће се прегледати и лечити у болници до оздрављења одн. док не престану бити опасне по околину...“ чак и оне женске за које „има само *сумња* да проводе блуд...“

Т. 8. гласи: „Оно женскиње које полно општи са више људи за новац, т. ј. блудничи или блудно живи *проглашава се проститутком.*“

По т. 12. због проституције кажњава се само онда кад није пријављена власти, иначе не.

— Раније, по § 695 т. 6. Казн. Зак. у сваком случају су се кажњавале женске које јавни блуд као занат проводе“. „Правилима“ ово је измењено.

Санитетско-полицијски надзор, по т. 10. јесте:

„1) редовно прегледање;

2) настојавање да стан проститутке одговара хигијенским приликама *и да је приступачан без опасности до похођења;*

3) контролисање да проститутка испуњава све одредбе ових правила и упута која од санитетске или полициске власти добије“.

Када проститутка оболи, не од венеричне, већ од које друге болести, лечиће се у болници „о трошку народног санитетског фонда“ — т. 14.

Т. 19.: „Женскиње под санитетским надзором мора пријавити сваку промену стана амбуланти у року од 24 часа, и *упозорите се не сме удаљавати из Београда без препходне пријаве и одобрења њеног.*

Т. 21. „Санитетска полициска власт ће забранити свем женскињу које стоји под санитетским надзором:

а) Да иде у јавне локале, осим у оне који за то добијају дозволу од санитетске полициске власти, амбуланте, у споразуму са Управом Града, нарочито допуштење.

б) Да се скупљају у групама на јавним отвореним местима; в) Да станују више од две у једном стану или више од четири у једном дворишту — итд.“

По т. 22. „Полиција може проституци забранити становање у појединим кућама, улицама итд.“

Т. 23. гласи: „Надлежни санитетски органи и полициски чиновници (т. 2. ст. 1) *овлашћују се да у свако доба дана и ноћи могу ући у стан* свег оног женскиња које стоји под полициским надзором да би се уверили врше ли се одредбе ових правила која се тога женскиња тичу“.

Санитетски надзор престаје кад се проститутка уда или кад за **3** месеца напусти проституцију — Т. 24.

Прописи о проституцији у осталим деловима наше државе још предвиђају и јавне куће, као нпр. у Земуну.

Изложеним прописима треба додати још ово: да се по Казненом Законику за *браколомство* кажњава *само жена,* а да се муж кажњава само онда кад у у кућу доведе милосницу — §§ 169 и 199 Казн. Зак. — ван куће ако тако што учини није кажњиво.

Проституција је велико друштвено зло. Регулисањем се оно не само не локализује, већ напротив, шири. Прописи којима се она признаје и који јој не придају карактер противправности, не значе борбу против овога зла, већ, најблаже да се изразимо, значе толерирање.

* Нап. Курсив је наш.

Последице проституције не задржавају се на прагу прокажене куће, већ улазе у приватне домове, не погађају само неморалне, већ и чедне, не онакажавају само поједине већ читаве наранџаће. Проституцијом се најлакше и најбрже шире полне болести, она је само једно стварање могућности за безбројне случајеве новог заражавања. Сваки санитетски надзор долази ту касно и само је једна варка.

Па је ли оправдано онда лишити основних грађанских права читаву једну категорију лица? Зашто? За какво противправно дело? Правила не оглашавају проституцију за недопуштену, за противправну. Не предвиђају начине и средства да се спречи ново регрутовање проститутки, већ постављају тако минималне услове за отпочиње ње ове праксе за све неудате жене без разлике, да...

Неко је цинично рекао да мушка природа захтева проституцију. Зар не постоји женска природа која захтева материнство? Па ипак се жени у нужди одузима ово најприродније право и ствара од ње проститутка.

Проституција не оставља ниједну породицу нетакнуту, ниједну жену непонижену. Много је тешња, но што изгледа веза која везује судбину једне жене за судбину друге. Читав један менталитет човека према жени створен је из положаја зависности, који има најбедији створ међу људима — проститутка према ономе који је плаћа. И када прилази оној жени која то није, преноси човек нешто од овога менталитета и на њу. Зато ће је, када је незадовољан, у бесу често засути погрдама и увредама, јер у љутини и он мисли слично ономе: „Ах да ми је да је као конкубину вучем за косу по поду...“

Проституција је несрећа која највише погађа жене. То је срамота која лежи на женама.

Јесте ли приметили, против ње се буне само жене, људи не? — и —

Шаљите одмах претплату бар за три месеца и употребите поштанске чекове.

Претплатници добиће чекове у 2-ом броју Женског Покрета.

Фонд листа

За издавање једног листа потребно је материјалних средстава, потребно је новаца. Алијанса Женских Покрета основала је Фонд за издавање листа, и ми ћемо редовно у сваком броју од првог доносити имена приложника. До данас за Фонд листа приложили су:

1.	Женски Покрет, Вараждин	250 д.
2.	Г-ца Анка Поповић, Бос. Брод	500 „
3.	Алојзија Штеби, Љубљана	50 „
4.	Ћирила Штеби, Љубљана	20 „
5.	Женски Покрет, Босан. Брод	600 „
6.	Женски Покрет, Сарајево	500 „
7.	Женски Покрет, Сплит	500 „
8.	Женски Покрет, Љубљана	600 „
9.	Вида Новак, Љубљана	100 „

Свега: 3.120 д.

Ко не врати први и други број сматраћемо га за претплатника.

Штампарија „Рад“ — Балканска ул. 21, Београд.